

מהא דתניא בתוספתא מסכת ניר [ו א]: מי שהיה ספק מצורע מוחלט, ונטהר. הרי הוא סופר שבעה ימים לטהרתו [אחרי שהביא שתי צפרים ומתגלח], וביום השביעי הרי הוא מגלח את כל שער גופו, וטובל. ומעתה הוא חסר רק את הבאת קרבנות המצורע, ואת מתן הדמים והשמן על בהונות ידיו ורגליו. וכיון שהוא ספק מצורע, אין הוא יכול להביא את קרבנות המצורע ולהטהר לגמרי, כי שמא הוא איננו מצורע. ואין הוא יכול להביא קרבן ולהתנות עליו שאם הוא מצורע יהא זה קרבן אשם מצורע, ואם הוא איננו מצורע יהא זה קרבן שלמים, וישחטנו, ויאכלנו מספק כחמור שבהן, משום שאין מביאין קדשים לבית הפסול.

רבי שמעון אומר: למחרת, ביום השמיני, לאחר שספר שבעה ימים לטהרתו, **מביא אשמו ולוגו** [לוג השמן של מצורע] **עמו**, ומתנה **ואומר:** אם הייתי מצורע, וקרבן זה שאני מביא קרבן של מצורע הוא, הרי זה **אשמו**, וזה לוגו. **ואם לאו**, שלא הייתי מצורע, וקרבן זה שאני מביא איננו קרבן מצורע, הרי "אשם" זה שאני מביא מספק, קרבן של שלמי נדבה יהא.

ואותו "אשם", שהוא ספק אשם מצורע ספק שלמי נדבה, **טעון שחיטה בצפון**, ומתן דמים על **בהונות הספק-מצורע**, כדין קרבן אשם מצורע, **וסמיכה, ונסכים, ותנופת חזה ושוק** כדין קרבן שלמים. **ונאכל ליום ולילה בלבד**, כדין אשם.

ומוכח מכך שהתיר רבי שמעון להביא את הקרבן ולאכלו ליום ולילה בלבד, על אף שיש צד שהוא קרבן שלמים הנאכל לשני ימים ולילה, שגם לכתחילה מתיר רבי

ממין אחר, **דכיון דלית לה תקנתא** אחרינא, מודו גם רבנן **דאוכל כחמור שבהן**. ואם כן תיקשי, כיצד מצית לאוקמי למתניתין דירק של שביעית שהתערב בשמן של תרומה שמתיר רבי שמעון לבשלם משום שכבר התערבו, והרי בהתערבו לא הוו פליגי רבנן עליה, וגם הם היו מתירים לבשלם יחד!?

מתקיף ליה רבינא להא דפריך רב יוסף לאביי: **מי דמי** דינא דאשם שאיתערב בשלמים לירק שהתערב בשמן?? והרי **חתיכה** של בשר קדשים שהתערבה **בחתיכות** בשר קדשים ממין אחר **לית לה תקנתא כלל** אלא שייאכלו כולן כחמור שבהן. אבל **האי ירק** שהתערב בשמן **אית ליה תקנתא** — **בפחיטה**. הילכך, דמי האי ירק שהתערב בשמן לאשם שהתערב בשלמים, ושפיר תריץ רבה וסבר רבי שמעון שלכתחילה אין מביאין קדשים לבית הפסול. אבל בדיעבד, בדאיערב, אין חוששין להבאתם לבית הפסול על אף שיש להם תקנה אחרת, ובהכי פליגי עליו רבנן וסברי שעדיף למעבד תקנתא מאשר להביאם לבית הפסול!?

ומשנינן: **ורב יוסף סבר**, **היכי נסחוט** להאי שמן מתוך הירק? **אי נסחוט טובא** — **קא מפסיד** לירק שקדוש בקדושת **שביעית**, ורחמנא אמר בשביעית "לכם לאכלה", לאכלה ולא להפסד!?! ואי **נסחוט פורתא** בצורה שלא יתקלקל הירק של שביעית הרי לא ייסחט כל השמן, ואם כן **סוף סוף איערובי מיערב** שמן התרומה בירק השביעית.

איתיביה לרבה, שאמר רק בדיעבד מתיר רבי שמעון להביא קדשים לבית הפסול,

שמעון להביא קדשים לבית הפסול, ותיקשי לרבה.

ומתריצין: **תקוני גברא שאני**, שלא החמירו מחמת החשש שיבוא הקרבן לבית הפסול למנוע מהמצורע את טהרתו, שהרי מספק הוא מחוסר כיפורים, ואינו טהור להכנס למקדש ולאכול קדשים.

ועתה, לאחר שתריצנו את דברי רבה, באה הגמרא לדרון במילתא דרבי שמעון לגבי מצורע:

התינח שהתירו לו להביא קרבן **אשם**, ולהתנות עליו שאם אינו מצורע יהא שלמים. אבל הבאת **לוג** שמן של מצורע, **מאי איכא למימר?** הרי על הצד שהוא אינו מצורע, הוא מביא חולין לעזרה, ועושה בשמן חולין את עבודת ההזאה של השמן כנגד פתח המקדש, ונתינתו על הבהונות, וכיצד מתיר זאת רבי שמעון?

ומשנינן: יש לו תקנה, להביא את לוג השמן בהתנייה, וכגון **דאמר "לוג זה יהא נדבה אם אינני מצורע"**. שהרי שנינו לקמן שיכול אדם להתנדב קרבן של שמן ולהביאו בפני עצמו.

אלא שעדיין הוינן בה: **ודילמא לאו מצורע**

הוא, וכיון שהתנה שאם איננו מצורע יהא לוג השמן קרבן נדבה, **ובעי מקמיך**, לעשות קמיצה בשמן כשם שקומצים את המנחה [ולהקטיר לאחר מכן את קומץ השמן על המזבח]?

ומשנינן: אכן בעינן **דמקמיך** (23) לשמן, ומקטיר את קומץ השמן על המזבח.

ומקשינן: כיצד הוא מקמץ את השמן ומקטירו? **ודילמא** אכן **מצורע הוא**, **ובעי מתן שבע** הזאות מלוג השמן כנגד פתח אוהל מועד.

ומתריצת הגמרא: אכן מדובר באופן **דיהיב**, שנתן [היזה] את שבע ההזאות מן השמן (24).

אך עדיין קשה: **והא**, הרי בקמיצתו שקמץ מהשמן, **חסר** ליה האי שיעורא דקמיצה מלוג השמן, ונמצא שאינו מזה את שבע ההזאות מלוג שמן מלא, ואיפסיל בהכי!?

ומשנינן: הכא במאי עסקינן **דמייתי**, שהוא מביא לאחר שקמץ מהשמן, **פורתא**, מעט שמן אחר, **ומלי ליה**, וממלא את השיעור של לוג השמן.

ומוכיחה הגמרא שניתן לעשות כן, **דתנן**: אם

כשאינו מקרישו, וגם כשאינו נוטלו בכלי, מדברי התוס' במסכת מנחות [עד ב] שחילקו בין שמן שאפשר לקומצו ובין יין שאי אפשר לקומצו מפני שהוא צלול. והרי גם יין אפשר להקריש [סוכה יב א]. ומוכח שהקמיצה האמורה בשמן היא בלי הקרשה.

24. רש"י בכמה מקומות מבאר שהאת השמן היא בהיכל. והקשה המקדש דוד [יב ה] אם כן,

23. כיצד קומצים שמן? המקדש דוד [יא ב] דן בשאלה האם צריך להקריש את השמן לפני שקומצים ממנו. והעיר הגרא"ז **מלצר** בהערות על המקדש דוד מדברי התוספות **יום טוב** במסכת מנחות, האומר שאי אפשר לקמץ את השמן בפיסת ידו, ובהכרח שהוא מפריש את הקומץ בכלי המכיל את מידת הקומץ, שהוא שיעור הקומץ.

ומוכיח המקדש דוד שאפשר לקמץ שמן גם

תיקשי, שמא לוג השמן קרבן נדבה הוא, והקטרת הקומץ חשיבה הקטרה, ואיך מותר להזות את שבע ההזאות, והרי ההזאה נחשבת כהקטרה [שהרי בלוג שמן של מצורע אין הקטרה מלבד שבע ההזאות, הבאות במקום הקטרת הקומץ במנחה], ויש לנו כלל, "כל שממנו לאישים, הרי הוא בכל תקטירו".

דהיינו, כל הקדשים [ובכללם גם שירי מנחה, ולחם הפנים], אם כבר קרב מהם דבר מה הראוי להקטיר לאישים [כמו אימורים מהקרבת, או קומץ מהמנחה, או בזיכין של לחם הפנים], הרי הוא בכל תקטירו מהשיירים. והיינו, שאסור להקטיר ממנו דבר נוסף אחרי שכבר קרב ממנו פעם אחת. ואם כן תיקשי, כיצד מותר להזות שבע הזאות לאחר הקטרת הקומץ של השמן?!

אמר רב יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי: המסיק להו הזאות השמן "לשם עציים". שעומד הכהן המזה את שבע ההזאות, ומתנה: אם אדם זה שאני עומד להזות עליו הוא מצורע, ונמצא שלוג השמן אינו קרבן נדבה, וקומץ השמן שהוקטר ממנו אינו נחשב בכלל "כל שממנו לאישים", שהרי אין הוא עומד להקמץ ולהיות מוקטר על האש, הרי אני מזה את ההזאות על המצורע כדינן, שההזאות הן במקום ההקטרה. ואם אדם זה איננו מצורע, ונמצא שלוג השמן הוא קרבן נדבה, והקומץ שהוקטר ממנו על האש שעל המזבח הוא בכלל "כל שממנו לאישים", הרי אני מזה את שבע ההזאות לא בתור הזאות המצורע שהן במקום הקטרה, אלא כאילו הן הזאות של מים בעלמא. כי כשם שמותר להעלות את שיירי המנחה על

היה חפר שמן מן הלוג, הרי עד שלא יצק ממנו הכהן על כפו השמאלית, ימלאנו ללוג בשמן אחר. ואם כן, גם כאן יכול הוא לקמוץ תחילה את הלוג, ולצאת ידי חובת ספק נדבה, ולאחר מכן למלאות אותו בשמן אחר, עוד לפני שיצוק ממנו הכהן לכפו.

ואכתי הוינן בה: **והא בעי** אותו קומץ שמן הקטרה על המזבח, כי דלמא נדבה הוא?

ומשנינן: אין הכי נמי, **דאקטרי ליה**. ולאחר הקטרתו של קומץ השמן נאכלים השיריים ממה נפשו. שהרי בין אם הם שיירי לוג שמן של מצורע, שנשתירו לאחר ההזאות ומתן בהונות, ובין אם הם שיירי קרבן שמן שנשתירו מהקמיצה — הרי הן נאכלין.

ותו הוינן בה: **דאקטרי ליה** להאי קומץ שקמץ מלוג השמן, אימת?

אי אקטרי ליה בתר שנתן מן הלוג מתנות **שבע** [שבע ההזאות שהיו מזין מהשמן שבלוג כנגד פתח אוהל מועד], תיקשי, כיצד מותר לו להקטיר את קומץ השמן? והרי דילמא שמן זה קרבן נדבה הוא כמו מנחה, וכיון שכבר נתן ממנו מתן שבע לפני שהקטיר את קומץ השמן, הווי להו, שיירי השמן שנשארו לאחר מתן שבע, שיריים של קרבן מנחה שחפרו בין קמיצה להקטרה. ואין מקטירין את הקומץ עליהן. משום דבעינן שיהיו השיריים שנשתירו מהקמיצה קיימין בשלמות עד שעת הקטרת הקומץ, ואם חסרו בינתיים, אין מקטירין את הקומץ?!

ואי הקטיר את הקומץ קודם מתן שבע, גם